

ДОЧИНЕЦЬ В.В., ШУПЛАТ Т.І., ПОПОВИЧ В.В. (УКРАЇНА, ЛЬВІВ)

ПРОБЛЕМА ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
79007, вул. Клепарівська, 35, Львів, Україна; ldubzh.lviv@dsns.gov.ua*

Abstract. The main aspects of the emergence of waste management problems in Ukraine, as a whole, and in Zakarpattia region in particular, are revealed. Attention is focused on the formed complex of dangers that cause the deterioration of the quality of environmental components and create threats to the vital activities of society. The state of loading with solid household waste in the studied landfills of the region, was analyzed. The main measures aimed at optimizing the waste management system of the region have been revealed.

Проблема управління відходами сьогодні є однією з найактуальніших для сучасного людства. Країни Європейського Союзу уже багато десятиліть як вибудували на усіх рівнях, починаючи від побутового, раціональну і ефективну модель управління відходами, в якій на чільних позиціях є мінімізація складування побутових відходів на полігонах, побутове сортування, перетворення на електроенергію через спалювання, рециклінг.

В сучасній Україні дана проблема є однією із наймасштабніших і невирішених. За даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, в країні налічується понад 5 тисяч полігонів, загальною площею понад 8,5 тисяч га, з яких понад 90% не відповідають діючим екологічним вимогам. Зокрема у Закарпатській області налічується 62 місця видалення відходів, 59 – для твердих побутових, а на несанкціонованих сміттєзвалищах знаходиться близько одного мільйона тонн відходів.

Присутній комплекс причин, які спричинили до такого загрозливого стану. В першу чергу питання поки не повсюдного сортування відходів відповідно до певних категорій, що пов'язано із питанням екологічного просвітництва та інформування населення, розпочинаючи із закладів дошкільної та загальної середньої освіти, стосовно питання важливості сортування відходів, шляхів і переваг їх переробки, перед складуванням, як це і передбачає Закон України “Про управління відходами”, який набув чинності 9 липня 2023 р., завданням якого є створення системи управління відходами, у відповідності до європейських принципів. Крім того значна проблема у регіоні і з підприємствами із сортування, спалювання та переробки відходів, які є важливими структурними ланками у галузі управління відходами.

В регіоні більшість полігонів суттєво вичерпали свої потужності і заповнені на 80-95%. Зокрема досліджуваний полігон в Ужгородському районі (с. Барвінок), площею 3,7 га заповнений на 95%, Мукачівський (с. Верхній Коропець), площею 12,5 га – на 80%. Показник утворення відходів на одну людину становить 116 кг/рік. У зв'язку з тим, що після повномасштабного вторгнення російської федерації, область стала прихистком для багатьох десятків тисяч внутрішньо переміщених громадян, то даний показник суттєво збільшився. Особливо гостра ситуація у гірських та передгірських районах, де не скрізь налагоджена система збору і вивозу відходів та їх подальшого сортування.

Полігони твердих побутових відходів є джерелами небезпек для довкілля та населення: забруднення підземних вод і едафотопів, утворення фільтратів, розповсюдження інфекційних захворювань та шкідників, утворення звалищного газу, самозаймання і забруднення атмосферного повітря, включення у міграційний цикл речовин, утворених внаслідок розкладання різних видів відходів, загроза здоров'ю і життю населення.

У кінці 2021 року, був прийнятий “Регіональний план управління відходами Закарпатської області на період до 2030 р.”, завданням якого є оптимізація процесу управління відходами області. У регіоні до кінця 2027 року, планують побудувати п'ять сміттєпереробних заводів, в Ужгородському, Мукачівському, Хустському, Тячівсько-Рахівському та Берегівському районах, на понад 600 робочих місць, інвестиційною вартістю 152 млн. євро. Реалізація цієї комплексної стратегії, дозволить зменшити існуючу проблему і ризики для довкілля та населення, суттєво підвищити рівень екологічної безпеки Закарпатської області.